

Daňové výnosy a daňové povinnosti

Jan Neckář

Listopad 2017

Ústavní limitace ukládání daní

- Čl. 11 odst. 5 LZPS:

Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.

Historický exkurz

- Pravidlo NTSL je odvozeno již z Magna Charta Libertatum
- Od roku 1297 lze v Anglii vypsát daně jen se souhlasem parlamentu („no taxation without representation“)
- Rozšíření do Německa (13. století) a dále do dalších států světa, postupně výslovné zakotvení v USA (1775), ve Francii (1789) a dalších zemích.

Historický exkurz: české země

- Od středověku veškeré berně schvaloval zemský sněm
- Ústava 1920
- Ústavní zákon o československé federaci (č. 143/1968 Sb.)
- LZPS (č. 23/1991 Sb.)
- Od 1. 1. 1993 součástí ústavního pořádku

Ústavní limity ukládání daní v mezinárodním pohledu

- Všechny psané ústavy států EU a G20 pravidlo NTSL obsahují a to bez ohledu na teritorium, státní zřízení nebo stáří ústavy.
- Každá ústava upravuje odlišně, česká ústava je nejstručnější.
- Rozdílnosti ve vymezení NTSL – tributum, lex, příp. další podmínky (nejčastěji zákaz diskriminace, retroaktivity, rdousícího efektu)
- Specifické podmínky dané konkrétní ústavou

Tributum: daně, poplatky a jiná peněžítá plnění

- Daň
- Poplatek
- Jiná vynutitelná peněžítá plnění
 - Clo
 - Dávky
 - Odvody
 - Příspěvky
 - Úhrady
 - Pojistné

Tributum: daně, poplatky a jiná peněžítá plnění

- Daň (sensu stricto)
 - Povinné nenávratné peněžité plnění nesankční povahy uložené na základě zákona, které je neekvivalentní, je spravované státem nebo jinými veřejnosprávními osobami a je příjmem veřejného rozpočtu.
 - Zpravidla se jedná o plnění neúčelové, opakující se, pravidelné a plánované.
 - Podléhá pravidlu NTSL

Tributum: daně, poplatky a jiná peněžítá plnění

■ Poplatek

- Povinné nenávratné peněžité plnění nesankční povahy uložené na základě zákona, spravované státem nebo jinými veřejnosprávními osobami, které je příjmem veřejného rozpočtu, s ekvivalentním protiplněním.
- Zpravidla se jedná o plnění účelové, řádné, pravidelné a plánované.
- Podléhá pravidlu NTSL

Tributum: daně, poplatky a jiná peněžítá plnění

- Daně jsou omezením vlastnického práva
- Tributum = jakékoliv vynutitelné peněžité plnění vůči veřejným fondům
- Pravidlo NTSL dopadá na všechna vynutitelná peněžítá plnění vůči veřejným fondům bez ohledu na jejich označení

Lex: zákony a jiné prameny

- ESPL požadavek zákonné formy vykládá materiálně – všechny normy, které jsou dostupné (publikované), určité a jejichž aplikace je předvídatelná.
- V ČR výhrada zákona jako institut vymezující právní stát
- Problematika podzákoných předpisů
 - Ne konstrukční prvky daně
 - Zmocňovací ustanovení v zákoně

Materiální znaky daňověprávního předpisu

- Retroaktivita versus legitimní očekávání
 - Nepřípustná pravá retroaktivita, vyplývá z vymezení právního státu
 - Změna v průběhu zdaňovacího období (různé přístupy)
- Rovnost zdanění a diskriminace
 - Právní rozlišování mezi subjekty nesmí být projevem libovůle
 - Rdousící efekt
 - Privilegia, promíjení daní

Rozpočtové určení daní

Schéma rozpočtového určení daní

RUD

Možnosti samospráv ovlivňovat daňové příjmy

- Zvýšení počtu obyvatel
- DNV
- Místní poplatky
- Daň z hazardních her

Zvýšení počtu obyvatel

- ZoRUD upravuje 4 kategorie obcí (0 – 50, 51 – 2.000, 2.001 – 30.000, 30.001 a více)
- Při dosažení vyšší kategorie se zvyšuje výnos na jednoho obyvatele = „kupování obyvatel“
- Specifické podmínky RUD pro Prahu, Plzeň, Ostravu a Brno

Zvýšení inkasa DNV

- Zavedení místního koeficientu prostřednictvím OZV
 - koeficient 2, 3, 4 nebo 5
- Zvýšení polohové renty (koeficientu dle počtu obyvatel obce) formou OZV pro rodinné domy a byty (jednotky) a pozemky
- Zavedení koeficientu 1,5 u ostatních druhů staveb (rekreační chaty, samostatně stojící garáže, hotely a další stavby) formou OZV

Zvýšení inkasa DNV

- Zavedení místního koeficientu prostřednictvím OZV
 - koeficient 2, 3, 4 nebo 5
 - „Obec může obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovité věci na území celé obce stanovit jeden místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5. Tímto koeficientem se vynásobí daň poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, zdanitelných staveb nebo zdanitelných jednotek, popřípadě jejich souhrny, s výjimkou pozemků uvedených v § 5 odst. 1.“

Zvýšení inkasa DNV

■ Zvýšení polohové renty

Základní sazba daně se násobí koeficientem přiřazeným k jednotlivým obcím podle počtu obyvatel z posledního sčítání lidu

- 1,0 v obcích do 1 000 obyvatel
- 1,4 v obcích nad 1 000 obyvatel do 6 000 obyvatel
- 1,6 v obcích nad 6 000 obyvatel do 10 000 obyvatel
- 2,0 v obcích nad 10 000 obyvatel do 25 000 obyvatel
- 2,5 v obcích nad 25 000 obyvatel do 50 000 obyvatel
- 3,5 v obcích nad 50 000 obyvatel, ve statutárních městech a ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Mariánských Lázních a Poděbradech
- 4,5 v Praze;

pro jednotlivé části obce může obec obecně závaznou vyhláškou koeficient, který je pro ni stanoven, **zvýšit** o jednu kategorii nebo **snížit** o jednu až tři kategorie v členění koeficientů; koeficient 4,5 lze zvýšit na koeficient 5,0.

Zvýšení inkasa DNV

- Zavedení koeficientu 1,5 u ostatních druhů staveb
- Základ daně u jednotlivých druhů zdanitelných staveb [podle odstavce 1 písm. b) až d), případně zvýšená podle odstavce 2, a zdanitelných jednotek podle odstavce 1 písm. c) a d)]se v celé obci násobí koeficientem 1,5, který může obec stanovit obecně závaznou vyhláškou.

Příklad zvýšení inkasa DNV

- Příklad: v Hlinsku v Čechách (Pardubický kraj, 10.000 obyvatel) vlastní poplatník dvoupodlažní rodinný dům (přízemí + 1 patro), který má zastavěnou plochu 120 m².
 - Základní výměra daně: $(2+0,75) \times 2 = 5,50$ Kč/m², tj. 660 Kč.
 - Obec uplatní všechny možnosti zvýšení: $(2+0,75) \times 3,5 = 9,625$ Kč/m², tj. 1.155 Kč x 5 (polohová renta) = 5.775 Kč.

Místní poplatky

- Obce mohou vybírat tyto místní poplatky (dále jen "poplatky")
 - a) poplatek ze psů,
 - b) poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
 - c) poplatek za užívání veřejného prostranství,
 - d) poplatek ze vstupného,
 - e) poplatek z ubytovací kapacity,

Místní poplatky

- Obce mohou vybírat tyto místní poplatky
 - f) poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
 - g) poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
 - h) poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Místní poplatky

- Poplatky zavede obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků.
- U poplatku za užívání veřejného prostranství určí místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství.

Místní poplatky

- Stanoveny zákonné limity výše poplatků, tyto musí obce dodržet
- Je výlučným rozhodnutím obce, zda poplatek zavede a v jaké výši
 - Teplice nemají poplatek „za odpad“
 - Vyhrazená parkovací místa („modré zóny“)

Daň z hazardních her

- Obec obecně závaznou vyhláškou mohou stanovit místa a čas provozování vybraných hazardních her, případně jejich zákaz
- Výnos daně je částečně příjmem dané obce (sdílená daň)

■ Děkuji za pozornost